

E rövid írásomnak nem az volt a célja, hogy kedvét szegjem azoknak, akik most teszik meg a kezdő lépéseket a vertikális fafeldolgozás területén, de szerettem volna realisan megrajzolni azokat a gondokat, amelyekkel mindenképpen számolni kell a megvalósítás során. Optimizmus tölti el az embert, ha látja azt a szinte megható lelkesedést, eltökéltséget, leleményességet és felelősségvállalást, amellyel országszerte találkozhatunk azokon a helyeken és azokban a baráti körökben, ahol a fahasznosítás ipari jellegű megvalósításán dolgoznak. Mi magunk is, „hol fenn, hol lenn”, de változatlan kedvvel és következetességgel valósítjuk meg mindazokat a célkitűzéseinket, amelyek a remekszép hazai kemény lombos fáink ökonomikus és kulturált felhasználását vannak hivatva szolgálni.

„Hazai lombos fatermékek az építészetben”

A Középmagyarországi Erdőgazdasági és Faipari Egyesülés és a Típustervező Intézet közös kiállítása

ERDŐS LÁSZLÓ

A Középmagyarországi Erdőgazdasági és Faipari Egyesülés Igazgatótanácsa 1969. februárban olyan határozatot hozott, hogy az Egyesülés Irodájának előző évi fenntartására befolyt összeg fel nem használt részéből kiállítást rendezzen az Iroda. A határozatot az indokolta, hogy az egyesüléshez tartozó több erdőgazdaság által kitermelt faanyag értékesítése állandó nehézséget okoz. Különösen súlyosak az elhelyezési gondok a cser és akác állományokkal rendelkező erdőgazdaságokban, mert a bányászati választékok állandó csökkenése miatt a rönkértékesítés is erősen korlátozott. Céljául tűzte ki a kiállítás, hogy bemutassa az elsősorban ezekből a fafajokból magasabb vertikálitási fokon előállított félkész- és késztermékek értékesítési lehetőségeit, továbbá hogy rámutasson az erdőgazdasági fagyártmánytermelés vertikális továbbfejlesztésének, magasabb technikai-technológiai szintű fafeldolgozó kapacitás létrehozásának szükségességére.

A kiállítás árubemutatója is kívánt lenni az egyesüléshez tartozó erdőgazdaságok és faipari vállalatok által előállított termékeknek. Tájékoztatni kívánta mind a szakközönséget, mind a lakosságot a hazai lombos fatermékek terén levő elhelyezési és vásárlási lehetőségekről. Egyben azt is dokumentálni kívánta, hogy a hatalmas fenyőimportra szoruló fagazdaságunk egyes lombos fafajokból jelentékeny készlettel — még export lehetőségekkel is — rendelkezik.

Az Országos Tervhivatalnak a hazai lombos faanyagok fokozottabb feldolgozására és az iparfejlesztés strukturális átalakítására vonatkozó javaslatai alapján az építőipar területén a *Típustervező Intézet* kapott megbízást e fatermékek felhasználási lehetőségeinek növelésére. A házigyári építkezés felfutása, a sorozat- és előregyártási lehetőségek kihasználása hatalmas előrelépést jelenthet ebben a tekintetben. A Típustervező Intézet különböző jellegű faépületek (lakóházak, pénztárak, váróhelyiségek, mezőgazdasági épületek) tervezésével máris figyelemre méltó eredményeket ért el. Az Országos Tervhivatal közreműködésével szerencsés együttműködés jött létre a Típustervező Intézettel a kiállítás rendezésében, s az Intézet anyagilag is érdekeltséget vállalt.

A bemutatott termékek részletes ismertetésére, a műszaki adatok és paraméterek feltüntetésére ebben a beszámolóban nincs lehetőség. Ezeket majd egy később kiadandó termékismertetőben közöljük. Itt csupán a kiállítás bemutató termékcsoporthoz vázlatos összefoglalására szorítkozhatunk, elsősorban az erdészet-faipar szemszögéből.

Szerszámkamrák, szaunák, hétvégi házak, falelemek (panelek).

Ezek a termékek a Típustervező Intézet, a Faipari Kutató Intézet és a Gödöllői Állami Erdőgazdaság között már egy éve fennálló együttműködés eredményeként kerültek bemutatásra. Talán az egész kiállítás legnagyobb érdekessége a bemutatott 2. típusú szerszámkamra, ez az 5,76 m² alapterületű és 2,88 m² fedett előtérrel ellátott, szerényebb hétvégi háznak is beillő faépület. Oldalfalak mesterségesen szárított 1,2 méter hosszú, 8 cm széles, 20 mm vastag, csaphornyos akácelemezből, boronafalas csomóponti kötéssel. Élpallós rendszerű tetőszerkezet, kettős deszka héjazattal, lég-

szigeteléssel, Senol külső borítással. Alapanyaga akác gömbfa (14 cm Ø-től felfelé, illetve 1,6 m³ szelvényáru). Ára egységcsomagban 8500 Ft, helyszínen összeállítva 10 000 Ft. A termék iránt igen nagy érdeklődés nyilvánult meg. Kézzel fogható bizonyítéka az annak, hogy az értékesíthetetlen vékony méretű bányászati faanyagból népgazdaságilag hasznos szükséglet elégíthető ki magasabb feldolgozási szinten.

Bemutatásra került az „A” típusú szauna. Alapterület 4 m². Oldalburkolat 8 cm vastag akác borona-fal vendégcsapos kötéssel, akácgerenda fedélszék, akác-zsindely héjazat. A „B” és „C” típusú 16, ill. 25 m²-es szaunákat makettek mutatták be.

A hétvégi házak tervrajzok, makettek, és falelemek ismertették.

Alap: beton tuskóra helyezett gerendarács. Oldalfalak: falpanel (nyár keret, akác külső, éger vagy hárs belső borítás, fagyapot hőszigetelő). Tető: akác-pallóból szegezett fedélszék, akácdeszka borítás, Senol-lemez héjazat.

A hétvégi házak két típusban készültek, 20 m², illetve 30 m² fedett alapterülettel és 7,5 m² előtérrel. Tervezett ár 34 000 Ft, illetve 48 000 Ft.

A házigyári építkezés során távolban nagy jelentőségűnek ígérkezik a Típustervező Intézet által tervezett és a Nyugatmagyarországi Fűrészek által kivitelezett nyílászárókkal kombinált homlokzati fal. A modern lakónegyedek vasbeton faltömeget esztétikailag előnyösebbé teheti a természetes fának ilyen formában való megjelöltése.

Tartó- és födém szerkezetek

E termékek a Faipari Kutató Intézet, illetve a Típustervező Intézet és a Gödöllői Erdőgazdaság közös munkáját képviselték. A bemutatott rétegelt-ragasztott nyár és akác gerendák ferdelapolt hosszoldással előállíthatók vékony méretű gömbfából is, igénybevételek a fenyőével azonos. A rétegelt lemez és az akác kombinációjából készített „I” és szekrényes tartók, valamint ezek felhasználásával szerkesztett tetővázas szerkezetek a mezőgazdasági építésben igen nagy szerepet tölthetnek be. A felvonulási épületekhez és hétvégi házakhoz hasznosnak ígérkezik az akácból készített dobozos födém (Hungarocell hőszigetelés és Senol héjazat); ez üzemileg előre gyártható, a helyszínen könnyen összeszerelhető. Ezek a termékek viszonylag nem túl igényes technológiával is előállíthatók és a fenyőt teljesen helyettesíthetik. Kívánatos a kutatások továbbfejlesztése, és a kísérleti épületek mielőbbi elkészítése.

Zsaluzó lemezek

A BUFA (Budapesti Falemezművek) zsaluzólemezek bemutatása azt hangsúlyozta, hogy a különböző zsaluzatokban országosan és évente felhasznált 100 000 m³ fenyőből 50 000 m³-t a vasbeton falfelületek és héjazatok zsaluzásánál 1700 m³ BUFA-lemez helyettesíteni lehetne. A zsaluzólemez 4/5-e cserfurnér, ez a fenyő 2–3-szori felhasználhatóságával szemben 50–80-szoros felhasználást biztosít; az Építéstudományi Intézet adatai szerint költség- és munkaráfordítási szükségletei is aránytalanul előnyösebbek a fenyőnél. Építéstechnológiailag az eljárás különböző táblásított formában már megoldott, több épületnél sikerrel alkalmazták. Az így nyert sima falfelület esztétikailag is jó benyomást kelt, nem igényel vakolást. A terméket az építőipar igényli, gyártása elsősorban kapacitás kérdés.

Bútorok. Leginkább rusztikus bútorokat mutattak be. A Pilisi, a Cserhádi, a Gödöllői és a Nyugatbükki Erdőgazdaság, valamint az Erdeitermék Vállalat különböző alakú és kivitelű ülőkéi, kertipadjai, asztalai megjelenési formáikban — sok esetben kéregben — a natúrfát hozták. A Cserhádi Erdőgazdaság natúr akácból készített halászsárda berendezése falburkolattal, népies formájú székekkel és köcsögtartóval, valamint a Pilisi Parkerdőgazdaság cseresznyefából készített kerti bútorai méltán nyerték el sokak tetszését.

Az Erdőgazdasági Fa- és Vegyesipari Vállalatnak összerakható elemekből készített gyermekbútorai és gyermekházaik iránt is nagy érdeklődés nyilvánult meg. Ezeknek a termékeknek nincs különleges anyagigénye, előállításuk nem igényel különösebb technológiát.

A Középmagyarországi Erdőgazdasági és Faipari Egyesülés akáchasznosítási programjának megfelelően mutattak be natúr- és gőzölt — termikusan nemesített — akác-ból étkezőasztalt, bútorlábazatot, különféle bútorelemeket és profil-léceket, kárpitozott támlásszéket és „siklósi” típusú ülőkéit. A bútorokat a Budapesti Bútoripari Vállalat és a Szék- és Kárpitosipari Vállalat készítette, az akác anyag gőzölését a Faltöltő Vállalat végezte. A bemutatott kollekció szemléltette az akác bútoripari használhatóságát, s így megvan a lehetősége az eddig használt értékesebb fafajok akáccal való helyettesítésének is. Ezen a területen az akác-termelő erdőgazdaságok igen nagy lehetőségekkel rendelkeznek, mivel a bútorgyárak elsősorban a munkaerőhiány miatt

nagy érdeklődést tanúsítanak bizonyos kooperációs tevékenység irányában. A MÉM ágazati műszaki fejlesztési keretének anyagi támogatásával a Gödöllői Állami Erdőgazdaság területén jön létre egy mintaüzem, mely az akác különböző vertikális feldolgozásának bázisául fog szolgálni.

Falburkolatok, térelváltatók

Egyre nő az igény elsősorban a reprezentatív helyiségekben a falburkolatok iránt. Néhány sikeres kezdeményezés után előtérbe kerültek a hazai lombos fafajok, ahol előnyösen érvényesül a fa természetes színe és anyagszerűsége. A Vértesi, a Gödöllői és a Nyugatbükki Erdőgazdaság különböző fafajú és megmunkálási falburkolatokat, a Budapesti Falemezművek pedig lemezre ragasztott színfurnér burkolatot mutatott be. A térelváltatókra is volt két kezdeményezés. Mindkettő bizonyítja, hogy mekkora lehetőségek rejlenek ezen a területen is a fában, ill. egyéb anyagok együttes felhasználásában.

Padlóburkolatok

Bemutatásra került normál parketta cseréből, natúr és gőzölt akácból, valamint táblásított mozaikparketta az akác és cser natúr, ill. gőzölt fa kombinációiban. A mahagónhoz vagy dióhoz hasonló gőzölt szín az akác természetes sárga színével, a különböző összeállításokban igen előnyös. A normálparkettát a Fatelítő Vállalat, a mozaikparkettát a Nyugamagyarországi Fűrészek készítette.

A Faipari Kutató Intézet bemutatta a fagyapotlemez előállítására vonatkozó kísérleteit, különböző kombinált hatású faanyagvédőszereket, és az akác nemesítése során nyert mintadarabokat. A nemesítés során a fa elveszíti eredeti színét, kémiaiilag is átalakul, homogénebb lesz.

A kiállítás dokumentálni kívánta a fa szerepét a képzőművészetben is. Így egy modern vonalú kompozíciót ábrázoló 2 m²-es fapasztika volt látható, natúr és gőzölt akácból, *Krulik Frigyes* tervei alapján. Ugyanennek a képzőművésznek több fapaszতিকáját színes fotók is bemutatták. A kiállított termékeket és maketteket színes fotók egészítették ki, s ezeken a tárgyakat természetes környezetben tüntették fel.

Néhány táblázat a hazai fagazdálkodás adataira hívta fel a figyelmet. Így látható volt a fenyőimport állandó és hatalmas emelkedése 1950-től, továbbá az építőipar jelenlegi és várható felfelhasználása.

A kiállítás erdőgazdasági vonatkozásban a Középmagyarországi Erdőgazdasági és Faipari Egyesülés viszonyaiból indult ki, de a felvetett kérdések és problémák országosak. A hazai fakitermelés — a jelenlegi 5,4 millió m³-rel szemben — 1970—80 között elérheti a 7 millió m³-t. Ugyanekkor a hagyományos felhasználás egyes területeken tovább csökken. Az építőipar mind európai, mind hazai vonatkozásban a legnagyobb fafogyasztó. Kívánatos, hogy a fát, mint ismét nagy tömegben megjelenő nyersanyagot, újra széles körűen felhasználjuk — természetesen az újszerű igényeknek megfelelően és szakszerűen — az építés különböző területein. A mezőgazdasági és az ipari építkezés igényli a tipizált és szerelés jellegű építési móddal összeállítható faanyagalapú építőlapokat. A mainál lényegesen magasabb színvonalú fafeldolgozó kapacitás létrehozása azonban előfeltétele a lehetőségek e téren való kihasználásának.

AZ ERDŐ

Az Országos Erdészeti Egyesület (Budapest V., Szabadság tér 17.) kiadványa

Szerkesztő: KERESZTESI BÉLA, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) doktora. Főmunkatárs: JÉROME RENÉ. Szerkesztő bizottság: BIRCK OSZKÁR, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, ERDŐS LÁSZLÓ, FILA JÓZSEF, FIRBÁS OSZKÁR, FÜLDES LÁSZLÓ, HERPAY IMRE, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, IHAROS FRIGYES, IMREH JÁNOS, JÁRO ZOLTÁN, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, KÁLDY JÓZSEF, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, KOCSÁRDI KÁROLY, MADAS ANDRÁS, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, MARTON TIBOR, RADO GÁBOR, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, SALI EMIL, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, SCHMAL FERENC, TÓTH SÁNDOR, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa. Kiadja: a Lapkiadó Vállalat, (Budapest VII., Lenin körút 9—11.) Felelős kiadó: SALA SÁNDOR. Kapják az Országos Erdészeti Egyesület tagjai. Elfizethető még a Posta Központi Hírlap Iroda (Budapest V., József nádor tér 1.) és a lapterjesztéssel foglalkozó egyes postahivatalok útján.

Példányszám: 4770

69-8-10243-Révai Nyomda, Budapest. — F. v.: Povárnny Jenő

Index: 25 208

